

Sygn. akt III AUa 1344/10

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 stycznia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Marek Procek (spr.)
Sędziowie	SSA Lena Jachimowska SSA Antonina Grymel
Protokolant	Ewa Bury

po rozpoznaniu w dniu 15 stycznia 2013r. w Katowicach

sprawy z odwołania H. M. (H. M.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o składki

na skutek apelacji ubezpieczonej H. M.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w Bielsku-Białej

z dnia 2 lutego 2010r. sygn. akt VI U 1995/09

1. zmienia częściowo zaskarżony wyrok oraz poprzedzając go decyzję organu rentowego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. i stwierdza, iż H. M. nie była zobowiązana do uiszczenia składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (to jest emerytalne, rentowe i wypadkowe), obowiązkowe ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy w okresie od dnia 1 stycznia 2009r. do dnia 30 września 2009r.,

2. oddala apelację w pozostałym zakresie.

/-/SSA L.Jachimowska/-/ SSA M.Procek/-/SSA A.Grymel

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 1344/10

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 2 lutego 2010 r. Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Bielsku-Białej oddalił odwołanie ubezpieczonej H. M. od decyzji organu rentowego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. z dnia 30 października 2009 r., ustalającej dla ubezpieczonej - z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej - wysokość podstaw wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne, obowiązkowe ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy za okres od dnia 1 czerwca 2008 r. do dnia 30 września 2009 r.

W odwołaniu od przedstawionej decyzji ubezpieczona twierdziła, że od drugiej połowy 2008 r. nie prowadzi już działalności gospodarczej ze względu na zły stan zdrowia.

Sąd Okręgowy ustalił, iż ubezpieczona prowadziła działalność gospodarczą od dnia 1 maja 2007 r. w zakresie organizacji szkoleń dotyczących profilaktyki zdrowia z zastosowaniem preparatów ziołowych oraz częściowej dystrybucji tychże preparatów.

Decyzją z dnia 31 lipca 2009 r. organ rentowy stwierdził, że H. M.:

- podlegała obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym, tj. emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie od dnia 1 stycznia 2008 r.;
- zostaje z urzędu objęta wymienionymi obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi od dnia 1 czerwca 2008 r.;
- nie podlegała wymienionym obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym w okresie od dnia 1 maja 2007 r. do dnia 31 grudnia 2007 r. (w związku z posiadaniem ustalonego prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy).

Sąd Okręgowy wskazał, iż skoro decyzja z dnia 31 lipca 2009 r. jest prawomocna, to Sąd ten nie mógł prowadzić postępowania dowodowego w zakresie ustalenia czy odwołująca w spornym okresie prowadziła działalność gospodarczą.

Mając na względzie przedstawione okoliczności Sąd Okręgowy, na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., orzekł jak w sentencji.

W apelacji od zaprezentowanego rozstrzygnięcia ubezpieczona, zarzucając Sądowi I instancji bezpodstawne przyjęcie, że decyzja organu rentowego z dnia 31 lipca 2009 r. stała się prawomocna, wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie odwołania.

Motywuując wniosek apelacji, skarżąca podała, że opisana wyżej decyzja nie została jej doręczona, przez co niemożliwe było skorzystanie z prawa odwołania od decyzji.

Jednocześnie apelująca podniosła, że złożyła do Sądu Okręgowego odwołanie od decyzji z dnia 31 lipca 2009 r.

Istotnie, H. M. wniosła odwołanie od decyzji organu rentowego z dnia 31 lipca 2009 r., domagając się jej zmiany i stwierdzenia, że w okresie od dnia 1 stycznia 2009 r. nie podlegała obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Przyjmując, na podstawie prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Bielsku-Białej z dnia 29 sierpnia 2012 r.,

sygn. akt VI U 811/10, iż H. M. z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej nie podlegała obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym (emerytalnemu, rentowemu, wypadkowemu) od dnia 1 stycznia 2009 r. do dnia 30 września 2009 r. i z tego tytułu nie powinna zostać objęta tymi obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi od dnia 1 stycznia 2009 r. do dnia 30 września 2009 r., uznał, że apelacja zasługuje na częściowe uwzględnienie.

Skoro zatem kwestia objęcia H. M. jako osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi, tj. emerytalnym, rentowymi i wypadkowym, została prawomocnie rozstrzygnięta, to w tym zakresie zachodzi powaga rzeczy osądzonej.

Zgodnie bowiem z treścią art. 365 § 1 k.p.c., orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby.

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu swojego wyroku z dnia 27 stycznia 2011 roku (sygn. akt I UK 191/10, LEX nr 896481) wskazał, iż powszechnie przyjmuje się,

że moc wiążąca prawomocnego orzeczenia sądu charakteryzuje się dwoma aspektami. Pierwszy aspekt (prawomocność w sensie pozytywnym) oznacza, że dana kwestia prawna kształtuje się tak, jak to przyjęto we wcześniejszym prawomocnym wyroku, co gwarantuje poszanowanie dla orzeczenia sądu ustalającego lub regulującego stosunek prawny stanowiący przedmiot rozstrzygnięcia. Określone w art. 365 § 1 k.p.c. związanie stron, sądów oraz innych organów i osób treścią prawomocnego orzeczenia wyraża nakaz przyjmowania przez nie, że w objętej nim sytuacji stan prawny przedstawiał się tak, jak to wynika z sentencji wyroku. Natomiast negatywna strona prawomocności materialnej polega na wykluczeniu możliwości ponownego rozpoznania sprawy między tymi samymi stronami co do tego samego przedmiotu. Jest to negatywna przesłanka procesowa, określana jako powaga rzeczy osądzonej, czyli *res iudicata*, która została uregulowana w art. 366 k.p.c. (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 15 listopada 2007 r., II CSK 347/07, LEX nr 345525 oraz

z 23 czerwca 2009 r., II PK 302/08, LEX nr 513001). Stwierdzenie, że art. 365 § 1 k.p.c. przypisuje prawomocnemu orzeczeniu sądu moc wiążącą nie tylko wobec stron i sądu, który je wydał, lecz również innych sądów, organów państwowych oraz organów administracji publicznej, a w wypadkach prawem przewidzianych także innych osób, oznacza jedynie tyle, że żaden z wymienionych podmiotów nie może negować faktu istnienia prawomocnego orzeczenia i jego treści, niezależnie od tego, czy był, czy nie był stroną tego postępowania. Jednakże mocy wiążącej prawomocnego wyroku w rozumieniu art. 365 § 1 k.p.c. nie można rozpatrywać w oderwaniu od art. 366 k.p.c., który przymiot powagi rzeczy osądzonej odnosi tylko "do tego, co w związku z podstawą sporu stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia,

a ponadto tylko między tymi samymi stronami." Granice przedmiotowe powagi rzeczy osądzonej określa przedmiot rozstrzygnięcia i jego podstawa faktyczna, natomiast jej granice podmiotowe obejmują tożsamość obydwu stron procesu, a więc powoda i pozwanego, a także ich następców prawnych. Zatem związanie sądu prawomocnym orzeczeniem, zapadłym w innej sprawie, na podstawie art. 365

§ 1 k.p.c. (rozumiane jako rozstrzygnięcie kwestii prejudycjalnej) występuje w zasadzie przy tożsamości nie tylko przedmiotowej, ale i podmiotowej obu tych spraw. Prawomocne przesądzenie określonej kwestii między tymi samymi stronami tworzy indywidualną i konkretną normę prawną wywiedzioną przez sąd z norm generalnych i abstrakcyjnych zawartych w przepisach prawnych (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 23 czerwca 2009 r., II PK 302/08, LEX nr 513001). Jeśli określona kwestia objęta tą indywidualną normą prawną ma znaczenie prejudycjalne w sprawie aktualnie rozpoznawanej między tymi samymi stronami, to nie może być ona w ogóle badana.

Przedmiotem postępowania w niniejszej sprawie było ustalenie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia H. M. jako osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą w okresie od dnia 1 czerwca 2008 r. do dnia 30 września 2009 roku. Apelująca natomiast kwestionowała sam fakt podlegania H. M. obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym w spornym okresie.

Mając na względzie powyższe okoliczności, nie może budzić żadnych wątpliwości, że na gruncie niniejszej sprawy i sprawy prawomocnie rozstrzygniętej wyrokiem Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej z dnia 29 sierpnia 2012 r. (sygn. akt VI U 811/10) zachodzi zarówno tożsamość przedmiotowa jak i podmiotowa.

Skoro zatem, pomiędzy stronami niniejszego postępowania została już prawomocnie przesądzona kwestia podlegania H. M. obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym, na podstawie art. 13 pkt 5 ustawy systemowej, to niedopuszczalne jest ponowne badanie tej kwestii w niniejszym postępowaniu.

Ponadto podkreślenia wymaga, że poza wskazanym już wyżej prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 29 sierpnia 2012 roku, Sąd w niniejszym postępowaniu związany jest również treścią częściowo ostatecznej (w odniesieniu do okresu od dnia 1 czerwca 2008 r. do dnia 31 grudnia 2008 r.) decyzji organu rentowego z dnia 31 lipca 2009 roku.

Zgodnie bowiem z zasadą domniemania prawidłowości aktów administracyjnych wywołuje ona skutki prawne i wiąże inne organy państwowe,

w tym sądy (zob. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 18 listopada 1998 r., SA 1103/97, LEX nr 35126). Należy podkreślić, że również w orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowany jest pogląd, iż sąd w postępowaniu cywilnym obowiązany jest uwzględniać stan prawny wynikający z osnowy ostatecznej decyzji administracyjnej, chyba że decyzja została wydana przez organ niepowołany lub

w zakresie przedmiotu orzeczenia bez jakiegokolwiek podstawy w obowiązującym prawie materialnym, względnie z oczywistym naruszeniem reguł postępowania administracyjnego. Jedynie w tych przypadkach sąd nie jest związany decyzją administracyjną, ponieważ jest ona bezwzględnie nieważna (nieistniejąca prawnie)

i - pomimo jej formalnego nieuchylenia - nie wywołuje skutków prawnych

(zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 2008 roku, sygn. akt I UK 376/06, OSNP 2009/21-22/295, LEX nr 528613). Także sąd ubezpieczeń społecznych jest związany ostateczną decyzją administracyjną, od której strona nie wniosła odwołania w trybie art. 477⁹ k.p.c. ani nie podważyła jej skuteczności w inny prawem przewidziany sposób (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 2008 roku, sygn. akt I UK 173/07, OSNP 2009/5-6/78, LEX Nr 448797).

Przyjmując, że decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału

w B. z dnia 9 listopada 2010 r. wyraża stan prawny, a sąd jest związany decyzją administracyjną pochodzącą od właściwego organu, wydaną

w przewidzianym trybie i na podstawie obowiązującego prawa, stwierdzić trzeba,

że sąd w niniejszym postępowaniu o ustalenie podstawy wymiaru składek H. M. nie był uprawniony do kontroli ostatecznej decyzji stanowiącej podstawę

do uznania, iż H. M. podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym, w okresie od dnia 1 czerwca 2008 r. do dnia 31 grudnia 2008 r., co przesądza także niedopuszczalność ponownego badania tej kwestii w toku obecnego postępowania, jako ostatecznie rozstrzygniętej.

Resumując, Sąd drugiej instancji w rozpoznawanej sprawie, w zakresie kwestii podlegania H. M. jako prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym, w okresie od dnia 1 czerwca 2008 r.

do dnia 31 grudnia 2008 r. był związany nie tylko prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 29 sierpnia 2012 roku, lecz także ostateczną (w nie zmienionej części) decyzją administracyjną organu rentowego z dnia 31 lipca 2009 roku.

Mając na względzie przedstawione okoliczności, Sąd Apelacyjny na mocy

art. 386 § 1 k.p.c., orzekł reformatoryjnie jak w punkcie 1 wyroku, zaś w pozostałej części oddalił apelację, na podstawie art. 385 k.p.c., jak w punkcie 2 orzeczenia.

/-/SSA L.Jachimowska/-/ SSA M.Procek/-/SSA A.Grymel

Sędzia Przewodniczący Sędzia

ek